

Skolepenge-systemet, vilde det for en ikke ringe Del udvikle sig saaledes, at de velstaaende Folk satte deres Børn i private Skoler og den offentlige Skole blev en ren Fattigskole, saa at man kunde befrygte, at den Kløft, som allerede nu desværre er altfor stor mellem Formuende og Ikke-formuende, blev endnu større; men jeg tror, at denne Frygt er ikke ganske grundet. Naar man gjør sig bekendt med Forholdene paa de Egne, hvor der nu har dannet sig Friskoler, vil man se, at selv Smaaafolk, Husmand f. Ex., i meget stort Omfang lade deres Børn gaa i Friskolen og ikke ere bange for at bringe ikke saa ganske smaa Offre derved. Naar de nemlig have faaet Sands for en virkelig sund Oplysnings Gode, saa ville de bringe Offre, for at Børnene kunne faae en Undervisning, som efter deres Mening kan give dem Lyst til og gjøre dem skikkede til at føre et godt Liv, og det er dog det, som det egentlig kommer an paa. Dertil kommer, at hvor ønskeligt det end kan være, at f. Ex. paa Landet Gaardmændenes og Husmændenes Børn vedblive i et ikke ringe Omfang at opdrages sammen og sidde paa Skolebenk sammen, saa maa man dog ikke overse, at der dog nu engang er en væsentlig Forskjel i al Formues Fordeling, en Forskjel, som alle Dage vil vedblive, og heri ligger med nødvendig Konsekvens, at de mere Formuende kunne og derfor ogsaa bør bringe større Offre for deres Børns Undervisning end Smaaafolk. Lad Undervisningen blive saadan, at begge Klasfers Børn faae en sand og levende Kjærlighed til Fædrelandet og Friheden, saa bliver det et virkeligt, folkeligt Vælskabs in mellem dem, ligeoversfor hvilket Standsforskjellen vil tabe sin Betydning. Ad denne Vej tror jeg, at den omtalte Kløft snarest vil udjævnes. — Jeg gaar dernæst over til min anden Grundsætning, nemlig at den offentlige Børneskole, maa kunne være Gjenstand for en ydeligere Organisation, og der møder jeg den anden Indvending, jeg har at gøre imod Lovforslaget, nemlig at det ikke indlader sig paa nogen ydeligere Organisation i Henseende til det, som efter min Mening er det Allervigtigste, nemlig Undervisningen. Efter min Opfattelse bør den katekistiske og dogmatiske Undervisning ganske fjernes fra den offentlige Skoles Virksomhed. Jeg kunde have Lyst til at spørge Hver især, om han nogeninde har fornummet, at den dogmatiske Undervisning, som har modtaget i Skolen i sin Barndom, senere har været ham til Nytte og Velsignelse (Stemmer: Nei!), og jeg er sikker paa, at Svaret herpaa vil blive nei. Jeg

har adskillige Gange haft Leilighed til at høre Katekisation med Børn angaaende saadanne Spørgsmaal som Daaben og Nadveren, og jeg anser den for ligesom forargelig. Jeg veed meget vel, at man anser det for Blomsten af den seminaristiske Uddannelse at kunne katekisere, men jeg anser det ikke for at være noget Gode. Allerværst er det, naar aandløse Lærere ikke lade sig nøie med at pine og plage de stakkels Børn med mundtlig Katekisation, men ligesom lægge en Bogs Død til Grund for Undervisningen, og jeg skal i saa Henseende nævne Valles Lærebog. Vi kjende jo Alle denne Bog, jeg kjender den i alt Fald grundig og er af den Mening, at den har gjort ubodelig Skade; thi i to Meiningskaldere har den nu bidraget til at bibringe en stor Del af den opvoksende Befolkning det Indtryk, at Kristendommen er noget af det Kedsommeligste i Verden, og det er en Skade, som sandelig ikke let forvinderes. Nu veed jeg vel, at Valles Lærebogs Tid for en stor Del er forbi, og at man nu bruger Balslevs Lærebog eller Forklaring, — jeg husker ikke ret, hvad den hedder, — og jeg skal ganske vist erkjende, at denne Bog staar langt over den førstnævnte; men er det de Herrer bekendt, at Balslevs Forklaring har 115 Paragrafer? Mon det skulde være nødvendigt at bibringe Børnene i Almueskolerne et saa stort Religions-system? Er ikke den kristne Tro saa simpel, er den ikke netop bestemt for de Enfoldige, og skulde det være nødvendigt, at dens Forklaring er saa kunstig og udviklet? Jeg tror det ikke. At Bibelhistorien derimod bør vedblive at være Undervisningsfag i Børneskolerne, maa vistnok Alle erkjende, og naar den dogmatiske Undervisning fjernes, medens Bibelhistorien bevares, faar efter min Mening Skolen Sit og Kirken Sit. Det kunde maasse være nødvendigt, at Konfirmationsforberedelsen i saa Fald blev noget fyldigere, men efter at Præsterne ere blevne fri for Fattigvæsenet og hele den økonomiske Side af Skolevæsenet, kan man billigt ogsaa vente dette af dem. Den første ærede Taler har allerede udtalt, at de Betragtninger, jeg nu har udviklet om Undervisningen, vistnok deles af den høitærede Minister. Jeg mindes godt, at han isjor udtalte sig i det Væsentlige i samme Retning, og jeg mindes ogsaa, at denne Del af hans berømte lange Tale gjorde det bedste Indtryk paa mig; men den høitærede Minister mente, at det hørte ikke til Lovgivningen, det vilde han ordne administrativt. Nu vilde jeg dog, som ogsaa den første ærede Taler gjorde opmærksom paa, meget have ønsket,